

دانشگاه هرمزگان
وزارت آموزش و پرورش
اداره کل آموزش و پرورش استان هرمزگان
مدیریت آموزش و پرورش شهرستان میناب

کتابخانه‌های مجازی (بدون دیوار)

زینب حجتی^۱

۱- کارمند دانشگاه گیلان، کارشناس علوم کتابداری و اطلاع رسانی

z.hojati94@gmail.com

چکیده

امروزه با پیشرفت فن آوری اطلاعات، تحولات چشمگیری در خدمات کتابخانه ها شکل گرفته است. ورود فناوری رایانه و شبکه اینترنت، روش های جدیدی را برای ذخیره، سازماندهی و دسترسی به اطلاعات پدید آورد. کتابخانه ها در تلاشند تا بتوانند به بهترین شکل از این فن آوری ها برای رسیدن به اهداف و خدمات خود استفاده کنند. از طرفی کاربران عصر اینترنت نیز از کتابخانه هایشان انتظار ارائه خدمات مبنی بر فناوری روز را دارند. بنابراین با افزایش تولید اطلاعات به شکل الکترونیکی و فراهم آوردن زیرساختهای لازم برای در دسترس قراردادن موجودی کتابخانه ها از طریق شبکه های رایانه نوع دیگری از کتابخانه تحت عنوان "کتابخانه های بدون دیوار" یا "کتابخانه های مجازی" پا به عرصه وجود گذاشتند. در این مقاله سعی بر این است تا با مروری بر منابع و جستجو در متون، درباره کتابخانه های مجازی، معایب و مزایا و نقش آن در یادگیری و آموزش توضیحات مختصری ارائه شود.

واژگان کلیدی: کتابخانه مجازی، کتابخانه بدون دیوار، فن آوری اطلاعات، رایانه، اینترنت

۱-مقدمه

فناوری اطلاعات و تکنولوژی های مرتبط با آن از زمان پیدایش تا کنون تاثیرات فراوانی بر علم، حرفه و اجتماع داشته است. کتابخانه ها نیز از این اصل مستثنی نبوده و دچار تغییرات گوناگون شده است به عبارتی، فناوری اطلاعات بر شیوه های ذخیره و بازیابی اطلاعات، به ویژه بر رسانه ها و محمل های ذخیره و بازیابی اطلاعات، تأثیر داشته است. از مهم ترین این تحولات در کتابخانه ها به کارگیری کامپیوتر و نرم افزارهای کتابخانه است. با پدید آمدن شبکه های کامپیوتری و گسترش آن ها به وسیله امکانات مخابراتی و اطلاعاتی مباحث جدیدی در حوزه اطلاعات بوجود آمد. که از مهمترین آن ها می توان به انتقال، دریافت، و ارائه و اشاعه اطلاعات اشاره نمود. مباحثی مانند دانشگاه مجازی، کتابخانه مجازی محصول این دوران است. لذا می توان گفت مفاهیم کتابخانه های دیجیتال و مجازی در تعامل کتابخانه ها با روند پیشرفت کامپیوترها و تکنولوژی های ارتباطی بوجود آمده اند. و بنابراین ورود فناوری به کتابخانه ها، کتابخانه های سنتی را دستخوش تحول کرده و زمینه را برای ظهور کتابخانه های خودکار، الکترونیکی، دیجیتالی و مجازی فراهم کرده است.

۲- روش تحقیق

روش انجام این پژوهش کتابخانه ای و مرور منابع با جست و جو در متون می باشد.

۳- پیشینه تحقیق

محمدی فر (۱۳۸۵)، در کتاب خود تحت عنوان "شناخت و پیاده سازی کتابخانه های دیجیتال و مجازی" در مورد کتابخانه های مجازی می نویسد. با پیشرفت امکانات و فن آوری های ارتباطی و اطلاعاتی در شبکه های کامپیوتری امکان ارائه سرویس های راه دور متداول شد و بتدریج حضور فیزیکی فرد برای دریافت سرویس کم رنگ تر شد و واژه هایی مانند دانشگاه مجازی و کتابخانه مجازی متداول گشت. حضور فیزیکی فرد برای دریافت یک سرویس به نوعی حذف می شود و بجای روابط و کانال های ارتباطی فرد، سرویس خطوط ارتباطی و شبکه ها جایگزین می شود. و ارائه سرویس در این کتابخانه نیز بدون حضور فیزیکی فرد انجام می شود.